

Sågspån är en industriråvara

2007-06-01

TMF – Trä- och Möbelindustriförbundet

Näringslivs- och arbetsgivarorganisation för svensk möbelindustri, snickeriindustri, trähusindustri, träkomponenter och träskivor

Box 55525
102 04 Stockholm

Besöksadress
Storgatan 19

Telefon
08 - 762 72 50

Fax
08 - 762 72 24

E-post
info@tmf.se
Hemsida
www.tmf.se

Org nr
55 60 67 - 2924 (Arbio AB)
80 20 03 - 5773 (TMF)
Säte i Stockholm

Falun: Ölandsgatan 6, Box 1958, 791 19 Falun. Tel 023 - 580 00 Fax 023 - 581 59

Jönköping: Skolgatan 4, Box 445, 551 16 Jönköping. Tel 036 - 30 32 00 Fax 036 - 30 32 99

Malmö: Jörgen Kocksgatan 1B, Box 186, 201 21 Malmö. 040-35 25 00 Fax 040-23 33 82

Umeå: Brogatan 4, 903 25 Umeå. Tel 090 - 71 82 76 Fax 090 - 77 43 50

Växjö: Kungsgatan 1B, 352 30 Växjö. Tel 0470 - 74 84 00 Fax 0470 - 74 84 99

Förord

Det finns idag en väldigt stark efterfrågan på träskivor inom svensk möbel-, köks- och byggindustri. Detta har lett till att skivindustrin idag har leveransproblem. Därmed borde det investeras mycket i branschen, men det investeras allt för lite i ny kapacitet. Kunder till branschen räknar med att det kommer att saknas 500 000 – 1 000 000 m³ i skivmaterial på den svenska marknaden inom några år. Därför menar Trä- och möbelindustriförbundet, TMF, att regeringen bör se över de subventioner som går till bioenergisektorn.

Anledningen till de bristande investeringarna är den klimatpolitik som initierades av föregående regering med stöd till bioenergisektorn som snedvrider konkurrensen för svensk träskiveindustri i förhållande till tillverkare i andra länder. Dessa subventioner leder till osäkerhet kring industriråvaror i form av sågspån, flis och rundved. Dessa subventioner skjuter också över målet eftersom de leder till mindre inhemsk produktion av träskivor och därmed en ökad import vilket innebär omfattande transporter och ökade koldioxidutsläpp.

Idag används i stort sett allt inhemskt producerat sågspån i produktion av pellets eller som brännmaterial i värmeverk, vilket innebär att träskivetillverkare är tvingade att använda annan råvara. På sikt är hela den svenska industrin som använder träskivor hotad och därmed tiotusentals arbetstillfällen.

I Sverige finns tre företag som tillverkar spånskivor, en tillverkare av MDF, en boardtillverkare och två plywoodtillverkare. Den volymmässigt viktigaste skivtypen är spånskivor. Total produktion av skivmaterial i Sverige är ungefär 700 000 m³. Förbrukningen är ca 1,5 milj m³. Efterfrågan på skivmaterial ökar kraftigt.

Den inhemska produktionen av träskivor är avgörande för att hålla en rimlig kostnadsnivå inom svensk planmöbel- och kökstillverkning och därmed för dessa branschers överlevnad. Svensk skivindustri är en viktig leverantör till möbel-, bygg och snickeriindustri. Träskiveindustrin tar klimatproblemen på allvar men vill se lösningar som ger bäst effekt för både miljön och för industrin som presenteras i denna rapport.

Trevlig läsning!

Henrik Smedmark

Ansvarig svensk träskiveindustri på TMF, Trä- och Möbelindustriförbundet

TMF – Trä- och Möbelindustriförbundet

Näringslivs- och arbetsgivarorganisation för svensk möbelindustri, snickeriindustri, trähusindustri, träkomponenter och träskivor

Box 55525
102 04 Stockholm

Besöksadress
Storgatan 19

Telefon
08 - 762 72 50

Fax
08 - 762 72 24

E-post
info@tmf.se
Hemsida
www.tmf.se

Org nr
55 60 67 - 2924 (Arbio AB)
80 20 03 - 5773 (TMF)
Säte i Stockholm

Falun: Ölandsgratan 6, Box 1958, 791 19 Falun. Tel 023 - 580 00 Fax 023 - 581 59

Jönköping: Skolgratan 4, Box 445, 551 16 Jönköping. Tel 036 - 30 32 00 Fax 036 - 30 32 99

Malmö: Jörgen Kocksgatan 1B, Box 186, 201 21 Malmö. 040-35 25 00 Fax 040-23 33 82

Umeå: Brogatan 4, 903 25 Umeå. Tel 090 - 71 82 76 Fax 090 - 77 43 50

Växjö: Kungsgatan 1B, 352 30 Växjö. Tel 0470 - 74 84 00 Fax 0470 - 74 84 99

Dominoeffekt som leder till brist på råvara inom flera branscher

Pelletsindustrin konkurrerar med träskiveindustrin om råvaran till sin produktion. Denna konkurrens är något som är naturligt men det sker inte på lika villkor idag. Subventioner till villaägare för att gå över till biobränsle tillsammans med kraftigt höjda energiskatter på olja har på bara några år ryckt undan stora delar av råvarubasen för spånskiveindustrin.

Energiskatter på olja och investeringsstöd till bioenergisektorn har kraftigt ökat fjärrvärme- och kraftvärmeproducenternas betalningskraft för träråvara. Vissa energiföretag erbjuder ett högre pris för massaved än vad massaindustrin gör. I vissa delar av landet har det rent av blivit brist på trämaterial.

Bristen på trämaterial påverkar flera andra branscher. Industriråvaran eldas upp som energi och byggmaterialproducenter blir tvingade att köpa träråvara av andra kvaliteter än tidigare. Detta påverkar hela kedjan inom träindustrin eftersom kvaliteten på den råvara som de tvingas köpa förskjuts uppåt i kvalitet. Det skapas en så kallad dominoeffekt.

Snedvriden konkurrens bakom utbyggnad av biobränsleanvändning

Utbyggnaden av bioenergianvändningen har gått väldigt fort tack vare regeringens subventioner till bioenergisektorn och höga skatter på oljeanvändning. Detta har lett till att användningen av biobränslen inom värmeverk, kraftvärmeverk och villor ökat explosionsartat de senaste åren. Sedan 2004 har träbränsleanvändningen i svensk fjärrvärmeproduktion ökat med 50 procent. Under samma period har pelletsproduktionen ökat med över 100 procent.

Ökningen har varit så pass snabb att marknaden för bränsle inte kunnat hantera efterfrågan. Detta kan illustreras av att bränsleköpare från Mälardalen idag är aktiva i södra Småland. Pelletsindustrin har sedan slutet på 1990-talet gått från att vara en liten aktör på sågspånsmarknaden till att vara totaldominerade och därmed köpa upp allt sågspån.

Konsekvenser av regeringens klimatpolitik

Minskad tillgång på skivmaterial kan bryta expansionen

Den förädlingsindustri som använder skivmaterial expanderar. Detta är en trend i hela Europa. Samtidigt innebär det osäkra råvaruläget att den ökade försäljningen inte möts av nyinvesteringar. Detta hotar den fortsatta expansionen. Om den svenska skivindustrin inte investerar i befintliga och nya anläggningar kommer den bristsituation för råvaror som råder idag att förvärras.

TMF – Trä- och Möbelindustriförbundet

Näringslivs- och arbetsgivarorganisation för svensk möbelindustri, snickeriindustri, trähusindustri, träkomponenter och träskivor

Box 55525
102 04 Stockholm

Besöksadress
Storgatan 19

Telefon
08 - 762 72 50

Fax
08 - 762 72 24

E-post
info@tmf.se
Hemsida
www.tmf.se

Org nr
55 60 67 - 2924 (Arbio AB)
80 20 03 - 5773 (TMF)
Säte i Stockholm

Falun: Ölandsgatan 6, Box 1958, 791 19 Falun. Tel 023 - 580 00 Fax 023 - 581 59

Jönköping: Skolgatan 4, Box 445, 551 16 Jönköping. Tel 036 - 30 32 00 Fax 036 - 30 32 99

Malmö: Jörgen Kocksgatan 1B, Box 186, 201 21 Malmö. 040-35 25 00 Fax 040-23 33 82

Umeå: Brogatan 4, 903 25 Umeå. Tel 090 - 71 82 76 Fax 090 - 77 43 50

Växjö: Kungsgatan 1B, 352 30 Växjö. Tel 0470 - 74 84 00 Fax 0470 - 74 84 99

Långsiktigt hot om utflyttning av livskraftiga industrier

Minskad produktion av spånskivor leder till att industrier som förbrukar stora mängder skivmaterial funderar över sin lokalisering, såsom företag inom planmöbel- och kökstillverkning. Därtill kommer en förvärrad bristsituation att påverka byggkostnaderna negativt, både genom högre priser och förseningar.

Effekterna slår framförallt mot mindre orter och glesbyggd

En stor del av den industri som är beroende av skivmaterial är lokaliserad på mindre orter och i glesbygden. En fortsatt bristsituation skulle på vissa orter få förödande konsekvenser eftersom den leder till att den ofta dominerande arbetsgivaren väljer att flytta produktionen närmare en säkrad marknad för skivmaterial.

Exempel från andra länder

Finland

I Finland är andelen bioenergi ungefär lika stor som i Sverige. Samtidigt finns det inte samma konflikt mellan den industriella användningen mellan trä- och energisektorn. Det finns två viktiga skillnader i den förda politiken. Det första är att fokus ligger på utbudssidan och därmed att mer trämaterial ska tas ut i samband med avverkning. Detta har gjort att Finland idag är världsledande på teknik för hantering av grot, stubbar mm. Det andra är att hushållen inte i lika hög grad är involverade i processen som i Sverige där beskattningen av hushållens värme varit den starkaste drivkraften, vilket i princip fasat ut eldningsoljan, begränsat etableringen av naturgas mm. I Finland finns inte dessa skatter.

Kontinentaleuropa

I Kontinentaleuropa ser utvecklingen lite olika ut. I Tyskland har en ökad användning av trä som ved samtidigt som industriproduktionen ökat skapat bristsituationer som avspeglar sig på virkesmarknaderna långt utanför Tysklands gränser. Östra Europa påverkas endast i mindre utsträckning. Detta har gjort att investeringarna i skiv- och möbelproduktion till stora delar sker där.

TMF – Trä- och Möbelindustriförbundet

Näringslivs- och arbetsgivarorganisation för svensk möbelindustri, snickeriindustri, trähusindustri, träkomponenter och träskivor

Box 55525
102 04 Stockholm

Besöksadress
Storgatan 19

Telefon
08 - 762 72 50

Fax
08 - 762 72 24

E-post
info@tmf.se
Hemsida
www.tmf.se

Org nr
55 60 67 - 2924 (Arbio AB)
80 20 03 - 5773 (TMF)
Säte i Stockholm

Falun: Ölandsgatan 6, Box 1958, 791 19 Falun. Tel 023 - 580 00 Fax 023 - 581 59

Jönköping: Skolgatan 4, Box 445, 551 16 Jönköping. Tel 036 - 30 32 00 Fax 036 - 30 32 99

Malmö: Jörgen Kocksgatan 1B, Box 186, 201 21 Malmö. 040-35 25 00 Fax 040-23 33 82

Umeå: Brogatan 4, 903 25 Umeå. Tel 090 - 71 82 76 Fax 090 - 77 43 50

Växjö: Kungsgatan 1B, 352 30 Växjö. Tel 0470 - 74 84 00 Fax 0470 - 74 84 99

TMF:s lösningsförslag

Uppdaterade konsekvensanalyser

Klimatpolitik och energipolitik är två heta områden. Detta har gjort att ett flertal beslut har fattats utan att konsekvenserna av besluten har beaktats. I många fall har teoretisk tillgång på råvara och inte den ekonomiskt rimliga tillgången legat till grund. Andra beslut med stora konsekvenser för industrin har fattats utan analys av dessa.

Utredningar som ändå har gjorts av bl.a. SLU har inte beaktats eller lästs på ett realistiskt positivt sätt.

Vi vill därför att en ordentlig konsekvensanalys görs av konflikten mellan energi- och träskiveindustri med hänsyn till hållbar utveckling och sysselsättning. Dess slutsatser bör beaktas i beslut som rör energi och klimatpolitik.

Mer bränsle ur skogen

Klimatpolitiken bör snarare vara inställd på att mobilisera nya resurser än att stimulera efterfrågan. Hittills har politiken inriktats på efterfrågan. Det finns stora outnyttjade resurser i skogen. Emellertid saknas tekniken och ekonomin för att utnyttja dessa resurser. I Finland har politiken inriktats på att utveckla teknik och stödja möjligheterna att få ut det bränsle som inte är industriellt användbart. Vi vill därför se en liknande omsvängning av den svenska politiken. Subventioner bör inriktas på att få ut mer icke-industriell råvara ur skogen.

Ökad träanvändning dämpar växthuseffekten

Trätillverkning är en del av lösningen på klimathotet. TMF ser att en ökad användning av trä i byggande, möbler och annat bidrar till minskade koldioxidutsläpp. Ett rationellt skogsbruk ger både industriråvara och bränsle. Dessutom binder produkter tillverkade av trä koldioxid under hela sin livstid. För en möbel 10-20 år för ett hus 100 år eller mer, och då finns fortfarande energin kvar.

Träskivor binder koldioxid när det används i byggande eller som möbler, vilket också har en mildrande effekt på klimathotet.

TMF – Trä- och Möbelindustriförbundet

Näringslivs- och arbetsgivarorganisation för svensk möbelindustri, snickeriindustri, trähusindustri, träkomponenter och träskivor

Box 55525
102 04 Stockholm

Besöksadress
Storgatan 19

Telefon
08 - 762 72 50

Fax
08 - 762 72 24

E-post
info@tmf.se
Hemsida
www.tmf.se

Org nr
55 60 67 - 2924 (Arbio AB)
80 20 03 - 5773 (TMF)
Säte i Stockholm

Falun: Ölandsgratan 6, Box 1958, 791 19 Falun. Tel 023 - 580 00 Fax 023 - 581 59

Jönköping: Skolgatan 4, Box 445, 551 16 Jönköping. Tel 036 - 30 32 00 Fax 036 - 30 32 99

Malmö: Jörgen Kocksgatan 1B, Box 186, 201 21 Malmö. 040-35 25 00 Fax 040-23 33 82

Umeå: Brogatan 4, 903 25 Umeå. Tel 090 - 71 82 76 Fax 090 - 77 43 50

Växjö: Kungsgatan 1B, 352 30 Växjö. Tel 0470 - 74 84 00 Fax 0470 - 74 84 99

En helhetssyn på klimatpolitiken

Vi ser också att växthuseffekten kräver ansträngningar av alla, men ser inte att det är rimligt att en så stor del av vår industri skall ta en orimligt stor del av konsekvenserna. Sveriges andel av världens koldioxidutsläpp utgör 0,4 %. Detta är ungefär lika mycket som Kinas utsläpp ökar varje månad. Sverige tillhör de länder i världen som har minst klimatpåverkan i förhållande till vår ekonomi, och ett av de utvecklade länder med lägst koldioxidutsläpp per capita. 25 % av vår energiförsörjning kommer från bioenergi, vilket även det är världsledande. Huvuddelen av detta består av träbränsle.

Om svenska företag börjar importera träskivor får det dessutom negativa konsekvenser för klimathotet eftersom längre transporter innebär att koldioxidutsläppen ökar.

TMF – Trä- och Möbelindustriförbundet

Näringslivs- och arbetsgivarorganisation för svensk möbelindustri, snickeriindustri, trähusindustri, träkomponenter och träskivor

Box 55525
102 04 Stockholm

Besöksadress
Storgatan 19

Telefon
08 - 762 72 50

Fax
08 - 762 72 24

E-post
info@tmf.se
Hemsida
www.tmf.se

Org nr
55 60 67 - 2924 (Arbio AB)
80 20 03 - 5773 (TMF)
Säte i Stockholm

Falun: Ölandsgatan 6, Box 1958, 791 19 Falun. Tel 023 - 580 00 Fax 023 - 581 59

Jönköping: Skolgatan 4, Box 445, 551 16 Jönköping. Tel 036 - 30 32 00 Fax 036 - 30 32 99

Malmö: Jörgen Kocksgatan 1B, Box 186, 201 21 Malmö. 040-35 25 00 Fax 040-23 33 82

Umeå: Brogatan 4, 903 25 Umeå. Tel 090 - 71 82 76 Fax 090 - 77 43 50

Växjö: Kungsgatan 1B, 352 30 Växjö. Tel 0470 - 74 84 00 Fax 0470 - 74 84 99